

DE TUIN

LIEFHEBBER

 samen
natuurlijk
tuinieren

DE TUINLIEFHEBBER

Jaargang 105, nr.1 2022

De Tuinliefhebber valt elk kwartaal (seizoen) op de mat bij leden van tuinclubs die zijn aangesloten bij AVVN samen natuurlijk tuinieren en bij supporters van AVVN. Elke editie bevat tips, informatie en inspiratie voor samen groen doen en genieten van het seizoen.

(ADRES)WIJZIGINGEN?

Ontvang je De Tuinliefhebber omdat je (volks)tuinvereniging is aangesloten bij AVVN, dan kun je (adres)wijzigingen doorgeven aan de **secretaris** van je vereniging. In alle andere gevallen – bijvoorbeeld als je supporter bent – gebruik je hiervoor het besloten ledennet van AVVN. Via avvn.nl/ledennet kun je gratis een persoonlijk profiel aanmaken waarmee je zelf eenvoudig allerlei praktische zaken kunt regelen. Heb je geen toegang tot het ledennet? Stuur je vraag dan naar: info@avvn.nl.

SUPPORTER VAN AVVN WORDEN?

Lees je De Tuinliefhebber wel, maar ontvang je 'm niet thuis? Meld je aan als supporter via avvn.nl/aansluiten. Als je ons steunt met €30 of meer per jaar, krijg je De Tuinliefhebber vier keer per jaar thuis én help je ons groen in de buurt te bevorderen en samen tuinieren nog makkelijker en leuker te maken.

Vragen over de Tuinliefhebber?

Vragen of opmerkingen over de inhoud? Geef het door via tuinliefhebber@avvn.nl.

UITGEVER

AVVN samen natuurlijk tuinieren
Vogelvlinderweg 50
3544 NJ UTRECHT
www.avvn.nl

REDACTIE DE TUINLIEFHEBBER

Janine Bruinooge (hoofdredactie)
Paul van Bodengraven (eindredactie)
Lisa Berlang (tekstcorrectie)

REDACTIERAAD

Margreet Bogaart, Vera Schijve en Paul Verhagen

REDACTIONELE BIJDAGEN

Joke van den Ban, Kees Bals, Janine Bruinooge, Paul van Bodengraven, Suzanne de Boer, Marleen van Es, Mariken Heitman, Machteld Klees, Peter Kouwenhoven, Leni van Noord, Loethe Olthuis, Lennart Puijker, Magda Vlaardingebroek, Bram Wolthoorn

ARTDIRECTION EN VORMGEVING

Frank de Both en Marco Buddingh,
Twin Media

TECHNISCHE REALISATIE EN PRODUCTIE

Virtùmedia, Zeist

ADVERTEREN IN DE TUINLIEFHEBBER?

Neem contact op met Marieke van Lagen van Virtùmedia via mvanlagen@virtumedia.nl

TUINIER JE MET ONS MEE?

AVVN is de groene familie van tuinliefhebbers. Wij delen graag al onze kennis en ervaring over samen natuurlijk tuinieren.

avvn.nl

avvn.nl/ledennet

facebook.com/AVVN.nl

instagram.com/samentuinieren

ALTIJD OP DE HOOGTE

Meld je aan voor onze maandelijkse nieuwsbrief via avvn.nl/nieuwsbrief

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

ISSN: 1871-8388

COVERILLUSTRATIE

Maren Bruin

14

25

32

28

**NATUURLIJK
TUINIEREN BIJ
KWEKERIJ
VAN HOUTUM**

10

42

37

41

44

IN DIT NUMMER

- 10** Op bezoek bij kwekerij van Houtum
- 14** Natte voeten én hitterecords
Serie – Klimaatverandering in de tuin
- 19** Wilde bijen in de tuin Het vosje
- 20** Bijenkasten en wilde bijen
- 22** Kijk ons nou!
Water-Land Almere: iedereen enthousiast over biodiversiteit
- 25** Buurtgroen Johanitterveld Utrecht
'Leuker dan een pretpark'
- 28** Nederland vergroent
dankzij Sociaal Tuinieren
- 32** In de tuin van Anneke Beemer
'Hoe groener, hoe koeler'
- 35** Potgrond: alle soorten op een rij
- 41** Tuinieren kan altijd en overal
De groene vensterbank
- 42** De groenteliefhebber
Schorseneer: een delicatessie?
- 44** Wat mot dat daar?
Zo bescherm je fruit tegen insecten

EN VERDER

- 07** Doorgrond – column
AVVN-penningmeester Magda Vlaardingerbroek
- 08** Groenberichten
- 13** In de tuin van Loethe – column
- 17** Beleef de seizoenen – column
Leni van Noord
- 24** Hoe regel je werkbeurten?
- 30** Voor de liefhebber
Lees-, kijk- en luistertips
- 37** Zaaien en oogsten
Wildplukken: look-zonder-look
In de moestuin: tuinbonen
In de kas: zilte groenten kweken
- 45** Fotowedstrijd
- 47** De volgende keer

Deze sleutelbloem doet het goed op de zandgrond.

Lamium orvala, een meerjarige, 30-60 cm hoge dovenetel.

VAN NATURE NATUURLIJK

Je wilt dit jaar wel eens wat anders dan de gebruikelijke bestsellers van het tuincentrum. En als je dan toch bezig bent, ga je natuurlijk voor gezonde, biologisch gekweekte planten die fit zijn om alle seizoenen in ons klimaat fier te doorstaan. De Tuinliefhebber gaat op (be)zoek bij Kwekerij Van Houtum in Doorn.

TEKST: PAUL VAN BODENGRAVEN
FOTO'S: KWEKERIJ VAN HOUTUM

“Probeer niet in een keer je tuin volledig in bloei te hebben, maar tuinier met geduld.” Dat is de eerste tip die Reinier van Houtum geeft aan bezoekers die het terrein van zijn kwekerij betreden. “Veel mensen willen graag hun tuin al rond Pasen op orde hebben. Terwijl dat eigenlijk veel te vroeg is. Bovendien, er zijn zoveel mooie planten waar je later in het seizoen van kunt genieten.”

FAMILIEBEDRIJF

Ruim 25 jaar geleden startten Rieners ouders, Jan en Gertrude, de kwekerij. Jan werkte toen als hovenier op de Utrechtse Heuvelrug en raakte een beetje uitgekeken op de gangbare planten. Bovendien onderkende hij toen al dat het gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen schadelijk

Reinier van Houtum aan het werk op de kwekerij.

was voor zowel de tuin als de tuinder. “Hij wilde werken met planten die van nature gezond zijn, die het goed doen op de zandgrond in deze omgeving en die niet allerlei middelen nodig hebben om te overleven. Dat was ook de reden om niet in een kas te kweken, maar gewoon buiten in de volle grond”, vertelt Reinier.

PUUR NATUUR

Wie rondloopt op het terrein van de kwekerij ziet een areaal aan plantbedden waarin de verschillende soorten zijn aangeplant. Achterin staan de bedden met de moederplanten. Ze worden vermeerderd door te zaaien en scheuren. Nadat de nieuwelingen opgepot en voldoende geworteld zijn, verhuizen ze naar het voorterrein, waar tuinliefhebbers ze kunnen bekijken. “Zo krijgt een klant een

reële indruk van hoe de plant eruit ziet”, aldus Reinier. “Geen voorgetrokken bloeiers die bij de klant thuis hun bloemen laten vallen, omdat het nog veel te vroeg is om nu al te bloeien.”

BODEM ALS BASIS

De grond op de Utrechtse Heuvelrug is zanderig en relatief arm, ook op het perceel van de kwekerij. Reinier: “Mijn vader is al snel aan de slag gegaan met het verbeteren van de grond, op natuurlijke basis. Daarvoor gebruiken we biologische compost die door de bodem wordt gemengd. We wilden daar alleen natuurlijke producten en geen kunstmest of producten uit de bio-industrie (zoals bloedmeel, verenmeel en hoornmeel) aan toevoegen. Na jarenlang experimenteren zijn we op een mengsel uitgekomen dat optimaal bijdraagt aan bodemverbetering.”

Waarom een gezonde bodem zo belangrijk is? “Dat is echt de basis van iedere gezonde tuin. Een gezonde bodem leeft, met schimmelsporen, mineralen, beestjes, noem maar op. Dat betekent ook weer meer insecten op je tuin en meer bestuiving. En dat leidt op zijn beurt tot meer vogels en ander leven in de tuin”, aldus Reinier.

BIOLOGISCHE MESTCOMPOST

Dat het compostmengsel van Van Houtum goed werkt, weten inmiddels meer mensen. Naar de compost is zoveel vraag dat de familie naast de kwekerij – onder de vlag van Bio-Kultura – biologische mestcompost, tuinaarde en potgrond produceert. Deze producten zijn op meerdere verkooppunten in Nederland en België verkrijgbaar. “Wederverkopers zijn bijvoorbeeld moestuinwinkels, kwekers en andere

Het voorterrein van de kwekerij, waar klanten de planten kunnen bekijken.

groenondernemers die onze visie op de bodem onderschrijven”, legt Reinier uit.

DIVERSITEIT: STERKER EN MOOIER

De kwekerij in Doorn grenst aan het bos, dat overwegend is aangeplant met dennen. Een deel van dat bos is eigendom van de familie van Houtum. Reinier: “We proberen ook dat meer divers te maken. Een aantal bomen zijn aangetast door de letterzetter, een snuitkever die dennenboom bezoekt. De dode bomen moeten gekapt worden. Als vervanging willen we verschillende soorten loofbomen en heesters plaatsen. Zo maken we de natuur wat robuuster en kunnen we een plaag of ziektes gemakkelijker opvangen.”

OOK IN DE (MOES)TUIN

Datzelfde geldt natuurlijk voor de (moes)tuin. Ook daar is Reinier een groot voorstander van het door elkaar plaatsen van soorten. “Afwisseling

in de tuin verkleint niet alleen het risico op ziektes bij planten, het is ook gewoon heel mooi en goed voor de biodiversiteit. Kruiden zijn vaak prachtige bloeiers en passen daarom goed in een sierborder. Een gewas als snijbiet kleurt ook heel mooi in een siertuin. De bloemen van courgette vind ik zelf prachtig en kan ik in elke siertuin aanbevelen. Zo zijn er veel meer combinaties mogelijk. Het is een kwestie van uitproberen en ontdekken wat goed combineert.”

DRIJFVEREN

Gevraagd naar zijn drijfveren hoeft Reinier niet lang na te denken: “Natuurlijk tuinieren is mij jong aangeleerd. Mijn ouders waren daar al mee bezig voordat het bij het grote publiek in de belangstelling kwam. Nu hebben we de tijdgeest mee. Steeds meer mensen beseffen dat we zorgvuldiger moeten omgaan met de natuur. De weg van kunstmest en pesticiden is een doodlopende manier

van tuinieren. Ik ben blij dat we mensen kunnen helpen bij een meer natuurlijke manier van tuinieren.” ‘Natuurlijk tuinieren’ betekent voor Reinier ook dat de klant naar huis gaat met gezonde planten, die een bijdrage leveren aan de biodiversiteit en die het goed doen in Nederlandse tuinen. Reinier: “Daarbij zeggen we niet dat je alleen inheemse wilde planten moet gebruiken. Wij verkopen in totaal zo’n 800 soorten. Daar zitten ook veel cultivars bij, maar wel van soorten die gezond zijn en een bijdrage leveren aan de biodiversiteit. Geen steriele bloeiers waar bijen niets te eten vinden, maar planten die gedijen in ons klimaat, mooi zijn in de tuin en die helpen de natuur te versterken.”

NATUURLIJK TUINIEREN HEEFT DE TOEKOMST

Het besef dat we zuinig moeten omgaan met onze planeet, dringt tot steeds meer mensen door. Natuurvriendelijk tuinieren is een van de manieren om daaraan bij te dragen. Reinier: “Als wij daar met onze kwekerij aan kunnen bijdragen, is dat natuurlijk prachtig. Maar het is uiteindelijk de consument – in dit geval de tuinder – die het verschil maakt. Hij of zij kiest voor planten die een bijdrage leveren aan de biodiversiteit, of juist niet. Dus kom vooral kijken op de kwekerij en zie hoe mooi natuurlijk tuinieren kan zijn.” ●

Ook op bezoek?

Kwekerij Van Houtum vind je aan de Vossensteinssesteeg 1

in Doorn. Kijk op kwekerijvanhoutum.nl

voor de openingstijden. [@de_kweek](https://www.instagram.com/de_kweek)

BIJENKASTEN EN WILDE BIJEN

GENIET, MAAR PLAATS ZE MET MATE

Eén kolonie honingbijen kan bestaan uit wel 40.000 tot 60.000 bijen. Door hun hoge frequentie van bloembezoek, verjagen ze de alleen-levende bijen, de wilde bijen.

FOTO: WOJCIECH CELINSKI/UNSPASH

Voor onze natuur zijn wilde bijen van levensbelang. Ze eten nectar en stuifmeel van planten en zorgen bij het verzamelen daarvan voor bestuiving. Daarmee zorgen ze voor vermeerdering van planten en biodiversiteit. Dan doen bijen die we houden voor de honing ook. Daardoor zijn die twee eigenlijk elkaars concurrent, zeker als er maar weinig voedsel beschikbaar is. Kun je dan wel een bijenkast plaatsen op een tuinpark?

TEKST: PAUL VAN BODENGRAVEN MET MEDEWERKING VAN PIETER VAN BREUGEL,
EXPERT OP HET GEBIED VAN INSECTENHOTELS EN BIJENKENNER

Het houden van bijen is al ruim vijftien jaar bezig aan een opmars. Logisch, want als imker heb je een mooi vak of hobby, waarbij je de werking van moeder natuur van dichtbij kunt beleven. Op steeds meer plaatsen zie je dat bijenkasten geplaatst worden. Dat is dan de uitvalsbasis voor een volk van honingbijen. Deze sociale bijen leven als groep samen en helpen mee bij het bestuiven van bloemen. De honing die ze maken

is heerlijk en volledig op de natuurlijke manier tot stand gekomen.

IN DE KNEL

In 2020 werd het aantal imkers in Nederland geschat op zo'n 7.000 en dat aantal groeit nog steeds. Toch zit er een keerzijde aan de opmars van het aantal volken van honingbijen. Ze beconcurreren de wilde bijen, die voor het grootste deel alleen leven. De hommels zijn een uitzonde-

ring; dat zijn wilde bijen die ook als volk (sociaal) leven. Als er weinig voedsel voor handen is, leggen wilde bijen het vaak af tegen een fanatiek volk honingbijen.

ONDERZOEK

Het kenniscentrum voor insecten en andere ongewervelden (Stichting EIS) heeft allerlei (internationale) onderzoeken van de afgelopen jaren, waarin de invloed van honingbijen op wilde bijen

is onderzocht, naast elkaar gelegd. Uit die onderzoeken blijkt dat er wel degelijk sprake is van verdringing. Zo worden er in een straal van ruim 1 kilometer rond een bijenkast aanmerkelijk minder wilde bijen geteld, dan wanneer er geen bijenkast staat (Henry & Rodet, 2018).

Ook het verzamelen van stuifmeel, nodig voor het nageslacht, staat onder druk. Om een voorbeeld te geven: één kolonie honingbijen kan bestaan uit wel 40.000 tot 60.000 bijen. De hoge frequentie van bloembezoek, waarbij de alleen-levende bijen worden verjaagd, maakt dat die laatsten niet voldoende tijd hebben om hun voedsel voor het nageslacht te verzamelen.

MINDER WILDE BIJEN

In vrijwel alle onderzoeken zijn vergelijkbare conclusies getrokken. De aanwezigheid van kasten met honingbijen leidt tot minder wilde bijen. Sommige (hobby) imkers besluiten daarom geen bijenvolken meer te houden. Overigens is de concurrentie van honingbijen natuurlijk niet de enige oorzaak van het teruglopend aantal wilde bijen. De achteruitgang van de biodiversiteit is een nog veel groter probleem. Sommige soorten wilde bijen vliegen en voeden uitsluitend op een bepaalde soort plant. Als die plantensoort onder druk staat of verdwijnt, gaat de bijbehorende wilde bijensoort automatisch ook achteruit.

BIJENKASTEN OP HET TUINPARK?

Dit zorgt weleens voor discussie bij tuinverenigingen. Want is het nu wel of niet goed om een bijenkast te plaatsen op een tuinpark? Een eenvoudig antwoord is er niet. Veel is afhankelijk van de ligging van het tuinpark. Is er in de buurt voldoende natuur waar wilde bijen terecht kunnen? Dan kun je plaatsing van bijenkasten overwegen. Of staan er al meerdere kasten in de omgeving? Dat verandert de zaak weer. Een tuinvereniging in een stadse omgeving moet zich afvragen of de schaarse natuur en

FOTO: MARIËKE DE GEUS

Bij Amstelglorie zoemt het

Tuinpark Amstelglorie in Amsterdam telt een flink aantal bijenhôtels en heeft mede daardoor een bijzondere en rijke collectie wilde bijen. Ook zijn er een paar volken honingbijen. Die worden op een duurzame manier gehouden. Dat betekent dat de imkers nauwelijks honing oogsten en dat ze geen bestrijdingsmiddelen gebruiken. Hierdoor versterkt het immuunsysteem van de bijen.

amstelglorie.nl/bijen-op-amstelglorie

voedselvoorraad niet beter voor wilde bijen gereserveerd kan blijven.

SAMEN BESLUITEN

Er is geen richtlijn voor wanneer je wel of niet een bijenkast kunt plaatsen. Het is zaak om met elkaar een goede

afweging te maken, gebaseerd op de beschikbare kennis en ervaringen over de omgeving en de planten- en diersoorten die er leven. Dan kan iedereen genieten van bijen, wild en gehouden. Nu, maar vooral ook in de toekomst! ●

Meer weten?

Kijk op de website van Stichting EIS voor: informatie over de concurrentie tussen honingbijen en wilde bijen,

bestuivers.nl/concurrentie en voor adviezen over de plaatsing van bijenkasten, bestuivers.nl/bedreiging/concurrentie-honingbij

Wil je meer leefgebied voor (wilde) bijen creëren? Gebruik dan de twee handige webtools van Wageningen University & Research (WUR) en Naturalis Biodiversity Center. Ga naar wur.nl en vul in het zoekveld

'bed & breakfast' in. Of doe mee met de estafette van de Bijenstichting via bijenstichting.nl/bed-en-breakfast-voor-bijen-estafette

Als je zelf wilt 'imkeren', kun je het beste contact opnemen met de imker op jouw tuinpark en vragen hoe je kunt meehelpen. Op je eigen tuin bijenkasten plaatsen, mag bij de meeste tuinparken niet.

Leden samen aan de slag bij Tuinpark Amstelglorie in Amsterdam.

ZO GEREGELD?

WERKBEURTEN

Nieuw tuinseizoen: nieuwe werkbeurten. Wie onderhoudt het gereedschap? Wie zorgt ervoor dat de kantine netjes blijft? Wie helpt mee met het openbaar groen op het tuinpark? Voor verenigingen kan het een uitdaging zijn om genoeg vrijwilligers te vinden voor dit soort algemene taken.

TEKST: JANINE BRUINOOGHE FOTO'S: MARIEKE DE GEUS

Voorbeeld nodig?

Bestuursleden van aangesloten verenigingen kunnen via het ledennet voorbeelden downloaden van statuten en het huishoudelijk reglement. Log in via avvn.nl/ledennet en ga naar het netwerk Besturen van een vereniging.

De meest eenvoudige manier om vrijwilligers te vinden, is het opvangen van een lijst met daarop alle klussen. “Alle leden kunnen de lijst zien en kunnen een klus op elk willekeurig tijdstip doen. Toch blijft op die manier veel werk lang liggen”, zo laat Tuingroep de Molenaar uit Landsmeer weten. Voor veel verenigingen is dit een herkenbaar verhaal. In de praktijk blijkt dat een goed overzicht van algemene taken vaak alleen werkt als dat een verplichtend karakter heeft.

JIJ BENT AAN DE BEURT!

‘Verplichten’ betekent: tot regel maken dat iets moet. Bij een tuinvereniging kunnen dat bijvoorbeeld regels zijn over het tijdig betalen van de contributie, maar ook over het uitvoeren van werkbeurten. Aan een verplichting wordt meestal een consequentie gekoppeld. Doe je iets niet, dan... Veel verenigingen kiezen ervoor een boete in te stellen als leden hun algemene taken verzuimen. Als een lid aan het einde van het seizoen niet voldoende heeft meegewerkt, moet hij of zij een boete betalen en alsnog meehelpen.

WEER WAT VERDIEND

Als vereniging kun je ook kiezen voor belonen. Doe je *wel* mee met de werkbeurten, dan... Leden kunnen bijvoorbeeld punten verdienen met het verrichten van taken. Die punten kunnen ze later inwisselen voor iets anders.

WERKBEURTEN? IK WIST VAN NIKS!

Bij het opstellen van regels – ook die rondom werkbeurten – zijn een aantal zaken belangrijk. Allereerst moeten de regels voor iedereen duidelijk zijn. Als tweede moet iedereen op tijd op de hoogte zijn van de regels. Vermeld bijvoorbeeld de afspraken over werkbeurten op de verenigingswebsite en het aanmeldingsformulier voor nieuwe leden.

LEG REGELS GOED VAST

Als derde moeten de leden instemmen met de regels. Het verplichten van werkbeurten leg je als vereniging daarom het beste vast in het huishoudelijk reglement. Hierin kun je afspraken, regels en richtlijnen over het tuinpark en de vereniging opnemen die gelden voor de kortere termijn. Het huishoudelijk reglement is een aanvulling op de

statuten. Wijzigingen in het huishoudelijk reglement kan een bestuur het beste laten accorderen in de Algemene Ledenvergadering. Op die manier zijn alle leden goed op de hoogte en is het draagvlak voor de regels het grootst. Let er als bestuur wel op dat in de statuten staat vermeld dat verplichtingen aan de leden via het huishoudelijk reglement kunnen worden opgelegd. Werkbeurten goed geregeld? Dan nu lekker samen aan de slag! ●

Met dank aan Ilhame el Majiti, verenigingsadviseur AVVN samen natuurlijk tuinieren en verschillende volkstuinverenigingen voor het delen van hun ervaringen.

De volgende keer

Hoe ga je als vereniging goed om met houtkachels, vuurkorven en barbecues? Je leest het in de zomereditie van De Tuinliefhebber. Ervaringen delen? Dat kan via tuinliefhebber@avvn.nl

MARLEEN TIPT

In haar Utrechtse volkstuin kweekt Marleen van Es - fotograaf, stylist, vormgever en foodblogger - graag groenten, fruit en kruiden die je niet makkelijk in de winkel kunt kopen. Voor De Tuinliefhebber maakt Marleen elk seizoen een zaai- en oogstoverzicht (handig!) én kiest ze een speciale soort die extra aandacht verdient. Dit keer de tuinboon.

TEKST EN FOTO'S: MARLEEN VAN ES

Tuinbonen

De oudste resten van tuinbonen (*Vicia faba*) zijn gevonden in het Nabije Oosten, in landen als Iran, Irak, Syrië, Libanon, Egypte, Turkije, Jordanië en Israël. Het is niet met zekerheid te zeggen of het gaat om de resten van de wilde of de gecultiveerde variant. Wel weten we zeker dat toen men in de prehistorie begon met de teelt van tuinbonen, het snel een belangrijke groente werd. In de klassieke oudheid was de tuinboon bekend en in verschillende Romeinse teksten kun je recepten met tuinbonen vinden. De Romeinse bestuurder Cato schrijft dat tuinbonen gekookt en op smaak worden gebracht met azijn en Plinius de Oudere schrijft in zijn *Naturalis Historia* dat tuinbonensoep een gangbaar gerecht is.

JAKKIE, TUINBONEN!

Als kind at ik met veel tegenzin tuinbonen en er was dan ook geen haar op mijn hoofd die eraan dacht om ze te zaaien in mijn volkstuin. Uit nieuwsgierigheid naar dubbel gedopte tuinbonen, heb ik ze toch een keer gezaaid. Tijdens de bloei was ik meteen gecharmeerd van de rode bloemen van de soort Crimson Flowered en werd verrast door

hun zoete geur. En dan de smaak van die dubbelgedopte boontjes... ik was meteen om! Tuinbonen dubbeldoppen lijkt veel werk, maar eigenlijk is het zo gedaan. Het frisgroene boontje dat verstopt zit in die bittere grijsgroene schil, smaakt werkelijk goddelijk!

Inmiddels sla ik geen jaar meer over en probeer ik allerlei soorten uit. Mijn favoriete ras is karmazyn, een Oost-Europees ras met helderwitte bloemen. De verrassing komt tijdens het doppen. In de peul zitten prachtige lichtroze bonen verstopt. Als je ze jong plukt en kort kookt, dan behouden ze hun kleur.

ZAAIEN EN VERZORGEN

Zaai de tuinbonen in februari en maart direct buiten. Tuinboonplanten kunnen tegen een stootje en een paar graden vorst overleven ze wel. Gaat het in maart toch streng vriezen, dek de planten dan af met stro of een stuk vliesdoek. De bonen zijn vanaf juni te oogsten. Laat de planten na de oogst staan of knip alleen het groen weg. De planten maken namelijk wortelknobbeltjes aan waarin stikstof wordt opgeslagen. Die stikstof is goede mest voor het volgende gewas.

Roze tuinbonen

Bijzondere zaden zoals deze roze of dieprode en zelfs bijna zwarte tuinbonen vind je bij Vreeken's Zaden. Bezoek de winkel in Dordrecht als je snel aan de slag

wilt, want de levertijd via de webshop is lang: [vreeken.nl](https://www.vreeken.nl)

Tuinboon (*Crimson Flowered*).

Onvermijdelijk krijgen de planten last van zwarte luis. Vroeg zaaien is dé tip! Grote planten kunnen het geweld van de zwarte luizen namelijk veel beter aan. Zwarte luizen zitten vooral in de toppen van de planten. Als er aan de plant zo'n acht peulen zitten, kun je de toppen preventief verwijderen. De toppen kun je trouwens eten. Fruit een uitje, bak de toppen even mee en meng ze met room en verse kruiden. Lekker met pasta!

Zwarte luizen voorkomen, lukt eigenlijk nooit. Als ze er eenmaal zijn, kun je de luizen bestrijden met brandnetelgier. Het werkt goed, maar brandnetelgier stinkt nogal. Ikzelf wrijf de luizen met mijn vingers weg en spoel goed na met water.

Tuinbonen gaan ook goed samen in een groentebed met munt. Daar kwam ik per ongeluk achter toen ik bonen en munt een keer bij elkaar zette. Dat jaar

heb ik geen luis gezien, maar naderhand kon ik wel flink aan de slag om de woekerende munt in toom te houden.

HOEVEEL PEULEN OOGST JE VOOR EEN MAALTIJD?

Dat is natuurlijk afhankelijk van je gerecht, maar als hoofdgroente kun je per persoon op 750 gram tot 1 kilo te doppen peulen rekenen. Tuinbonen combineren goed met asperges, erwten, artisjokken, citroen, munt en kaas. Het is lekker om ze door een salade te mengen. Of pureer de bonen en smeer ze op geroosterd brood.

Behalve blancheren en koken kun je de peulen ook in hun geheel op de barbecue leggen. Door het vocht van de peul stomen de bonen gaar. Dat duurt ongeveer 10 minuten, afhankelijk van de hoogte van het rooster. De peul wordt zwart, maar die eet je toch niet. Je peutert de bonen uit de peul en eet ze direct op. ●

ZAAIEN

Maart

- andijvie ● aubergine (binnen)
- biet ● bleekselderij ● erwten
- knolselderij ● komkommer (binnen)
- koolrabi ● kool ● mais
- paprika (binnen) ● pastinaak
- peper (binnen) ● postelein
- prei ● raapsteel ● radijs ● sla
- snijbiet ● spinazie ● tomaat (binnen)
- tuinboon ● ui ● wortel

April

- andijvie ● aubergine (binnen)
- biet ● bleekselderij ● broccoli
- courgette ● erwten
- komkommer (binnen)
- koolrabi ● kool ● mais ● paksoi
- pastinaak ● peper (binnen)
- pompoen ● postelein ● prei
- raapsteel ● radijs ● sla ● snijbiet
- spinazie ● spruiten ● tomaat (binnen)
- ui ● wortel

Mei

- biet ● boerenkool ● bonen
- broccoli ● courgette
- koolraap ● koolrabi ● mais
- paksoi ● pastinaak ● pompoen
- prei ● radijs ● sla ● snijbiet
- spruiten ● wortel

OOGSTEN

Maart

- ▶ bloemkool
- ▶ pastinaak
- ▶ prei
- ▶ spruiten

Mei

- ▶ asperges
- ▶ erwten
- ▶ postelein
- ▶ raapstelen
- ▶ radijs
- ▶ sla
- ▶ spinazie
- ▶ tuinboon
- ▶ ui

April

- ▶ radijs
- ▶ spinazie

De Tuinliefhebber thuis ontvangen?

Word supporter van AVVN samen natuurlijk tuinieren!

Als je ons steunt met €30 of meer per jaar, ontvang je elk seizoen automatisch ons inspirerende tijdschrift. Vier keer per jaar valt De Tuinliefhebber op je deurmat en lees je over natuurlijk tuinieren, het bevorderen van biodiversiteit, het plezier in en van de buurttuin en moestuinieren in alle seizoenen.

Extra voordelen voor supporters

Als supporter krijg je bovendien toegang tot het besloten online ledennet van AVVN. Via ons ledennet kom je in contact met

andere tuinliefhebbers, vind je aanvullende groeninformatie, kun je je opgeven voor (online) bijeenkomsten en meer.

Sluit je ook aan bij de groene familie voor tuinliefhebbers

Meld je nu aan als supporter van AVVN en je ontvangt de eerstvolgende editie van De Tuinliefhebber automatisch thuis. Vul via avvn.nl/aansluiten je gegevens in en wij regelen de rest! Je krijgt een factuur met betaallink per e-mail (handig!). Wil je de factuur liever per post ontvangen? Dat kan. Je betaalt dan €2,00 per jaar extra.

Retouradres: AVVN, Vogelvlinderweg 50, 3544 NJ Utrecht

avvn.nl